

ŽIVOT

LIST ZA UNUTARNJU KULTURU

Broj 3.

Prosinac 1921.

Godina III.

Najveća potreba.

M. Vanino. D. I.

Pošao darovit i vrlo čestit đak u bogoslovno sjemenište. Potekao je iz skroz katoličke obitelji. Od mladih nogu gojio je u čistom srcu ideal — služiti Bogu i kraljevstvu njegovu, i za tu svoju čežnju nalazio je razumijevanja u svojih roditelja, kojima kršćanstvo — Isus Krist i sveta Crkva njegova — ne bijahu prazne riječi, nego najviše i najsvetije, za čim ljudsko srce može da teži. I našao se čovjek, koji je rekao: „Šteta mladog čovjeka, mogao je u svijetu steći sjajnu karijeru.“ A drugi će primetnuti: „Trebao nam dobrih svjetovnjaka.“ Jesu li to bili katolici? Nažalost jesu, ali od onih, koji nisu shvatili, zašto je Sin Božji postao čovjekom, niti razumiju, da Crkva Isusova, kraljevstvo Božje na zemlji, najviše zavređuje da se čovjek za nju žrtvuje, i ništa se ne može ni izdaleka isporučiti s radom jednog svećenika, čiji je život u službi Krista i njegovih interesa . . .

Istina je, mi trebamo dobrih, katoličkih svjetovnjaka, ali ne bojmo se, uvijek će biti svjetovnjaka na pretek, jer ih je jako malo, koji hoće ili mogu da svladaju u sebi animalni dio svoje naravi, uvijek će biti rijetki oni, koji hoće da žive samo za interese Božje i svete njegove Crkve, dakle altruiste u najuzvišenijem smislu te riječi. Uostalom — tko će nam dati te dobre katoličke svjetovnjake? Hoće li oni možda sami niknuti? Zar nam ih ne će dati Crkva? Zar se ne će i za to svećenstva? Jer Crkve bez svećenstva nema niti svijetlih i svetih katoličkih svjetovnjaka bez svećeničkoga truda.

Crkva je danas u hrvatskom narodu u takovu položaju, da se mora svak ozbiljno zamisliti, koji i malo ljubi svoju svetu vjeru. Više negoli sve šikanacije, nasilja i nepravde stanovitih ljudi, zabrinjuje misaona katolika jedna pojava. Ako ona potraje, imat će po katolištvo katastrofalnih posljedica. Koja je to pojava? Mi nemamo svećeničkog podmlatka. Imamo ga, ali prema golemim potrebama današnjega doba to je kao da ga i nemamo. A broj katolika raste, potrebe u duhovnoj pastvi i u školi rastu.

*

Mi imamo velikih župa, na kojima radi starac župnik s jednim ili dva kapelana, a župa ima pet, šest, deset i više filijala, a usto još nekoliko škola, za koje bi same trebalo dva i više svećenika. Sto će biti od naroda, gdje ne može da bude normalne duhovne pastve? Zar se ne će uvući u stado grabežljivih vuci u ovčjoj koži . . . ? A u najmanju ruku — može li kraj take nestašice svećenstva kršćanski puk upomati i ljubiti Isusa Krista i Crkvu, može li tu cvasti pravi kršćanski život?

Danas treba više no igda da organizujemo narod, a prije svega u vjerskim društvima. Jest, prije svega u vjerskim društvima. Prije nego u prosvjetnim. Nebesko je preče od zemaljskoga, vječno je preče i neizmjerljivo važnije od vremenitog, Isus Krist i njegov božanski život u nama preči je od svega ostaloga. Tko toga ne uvida, nije kršćanin; tko to priznaje, a ne udešava svog rada i djelovanja prema toj spoznaji, njegov je život u opreci s istinom božanskom. Ako to vrijedi za pojedince i njegov privatni život, vrijedi jednako i za društveni (socijalni) rad i život. — Dakle: vjerska je organizacija najpreča potreba. Njih osniva Crkva, a brigu za njih ne povjerava ni najboljemu katoličkom svjetovnjaku pa bio taj još kako vrstan profesor, činovnik, posjednik, radnik, novinar. Crkva vjerska društva predaje upravi svećenika; on je za to postavljen, za to ima jedini on misiju. Dakako Crkva i njezin svećenik prihvaćaju rado suradnju katoličkog svjetovnjaka, i mi vidimo, da je Crkva vazda umjela cijeliti apostolski duh one svoje djece, koja nemaju svećeničkoga karaktera. Kad je dakle amo jedini svećenik po službi i dužnosti svojoj zvan da vodi vjerska društva, a onamo su ta vjerska društva od prijeke potrebe za njegovanje i unapređivanje duha i života kršćanskoga, zar nije onda bjelodano, da nam treba svećeničkoga podmlatka kao ozeblu sunca? Mi i onako imamo malo vjerskih društava, što je dokaz slabo razvijena svijest vjerskog života, a mnoga vjerska društva jedva životare. Uzrok nije uvijek slaba sprema svećenikova nego veoma često činjenica, da je dotični svećenik preopterećen dušobrižničkim ili drugim zvaničnim poslom. Prilike su takove, da upravo kategorično zahtijevaju osnutak još mnogih vjerskih organizacija. Mogu li se osnivati, kad broj svećenika ne raste? Mimo to valja držati na umu, da vjersko društvo, ako hoće da se održi i razvija, traži od svećenika mnogo truda i vremena. Uzmite na pr. jednu Marijinu kongregaciju. Njezina je zadaća: posvećivanje članova i apostolski rad. Ta kongregacija ne može da cvate, ako je svećenik tako zaokupljen drugim poslom, da mu je sav rad za kongregaciju — predavanje jednom u tjednu ili u mjesecu, a članovi ga inače i ne vide. Svećenik, da uspješno vodi vjersko društvo, mora imati vremena, a toga nema, kad mora da se muči i savija pod teretom Gospodnjim mjesto onih, koje je Bog pozvao u svoju službu, a oni su mu se iz udobnosti oglasili.

*

Žarište vrhunarnog života jest presveta Euharistija. Gdje vjernici ne pribivaju euharistijskoj žrtvi i ne pristupaju svetoj trpezi, tamo je mrtvilo. Koliko katolika ne može redovito pribivati svetoj Misi, jer nema svećenika! Tako je danas, a što će biti, ako ovaka nestašica svećenstva potraje? A sveta pričest? Sigurno je, da bez nje gotovo nije moguće očuvati vrhunarni život. Kolike tisuće pate od duhovne gladi, jer nemaju svećenika! A to će biti još i gore. Mene, da po duši kažem, srsi prolaze, kad zamislim, šta će biti od našeg inače od naravi religioznog naroda, ako budu i dalje tolike tisuće bez one hrane, za koju je božanski Spasitelj rekao: „*Ako ne jedete tijela Sina čovječjega . . . , ne ćete imati života u sebi*“ (Iv. 6, 54). Nema duha Kristova onaj, koji veli: „Dosta je, ako se jednoć u godini pričestimo.“ To je isto, kao da tko kaže: Dosta je jednom u tjednu jesti.

Svećenik je pastir duša; on vjernike hrani i riječju Božjom, i za to je poslan od Crkve, od Krista Gospodina. Propovijedanje je ne samo uzvišena služba, nego i teška dužnost. Ali je i vjericima dužnost da slušaju riječ Božju. Istina je, da mnogi ne mare za propovijed, pa i onaki, koji rade u katoličkom pokretu, ali iz toga izlazi samo taj zaključak, da su to loši ili slabi katolici. No kraj ovakih ima mnogo vjernika, koji žedaju za riječju Božjom, gladni su hrane nebeske, ali nema tko bi im je dao — jer nema dosta svećenika. Šta će se dakle dogoditi? Narod će u mnogim krajevima zaboraviti ono malo, što zna o vjeri, pomalo će se otuđivati Bogu i Crkvi njegovoj, napokon past će u okove bezvjerstva. „Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis: Nejačad zaiskaše hljeba, a ne bješe nikoga da im ga lomi“ (Thren. 4, 4).

*

Sakramenat pokore mogao bi se nazvati i sakramentom utjehe. Koliko mira i nebeske radosti unosi u dušu skrušena ispovijed! I svećenik je dionik te radosti, kad vidi, kako divno djeluje milost Božja u duši vjernikovoj, pa nije rijetko, da se svećenikove suze miješaju sa suzama pokornikovim. Ispovjedaonica je nepresušno vrelo duhovne utjehe, i eto, tisuće ne mogu da se prikuče tomu vrelu ili tek rijetko, jer nema dosta svećenika. Isus nudi oprostjenje i milost, a nema ruke, koja bi je dodala. Hoće li biti bolje u tom pogledu, ako ova nestašica svećenstva potraje, dok se broj vjernika neprekidno množi?

*

U visoko prosvjetljenih katoličkih naroda već je velikim dijelom provedeno, da je u svakom katoličkom društvu svećenik, ali ne tek slučajno, nego načelno. Tako je ne samo u dačkim i omladinskim organizacijama belgijskih, francuskih, njemačkih katolika, nego na pr. u društvu katoličkih književnika francuskih, koje ima svog aumoniera (duhovnika). Napredni su katolički narodi shvatili, da svećenik Kristov mora biti u društvu, koje je uzelo u program rad oko kršćanske obnove. Svećenik spada u katoličko društvo, kao što spada otac u obitelj. Kad koje katoličko društvo načelno zazire od svećenika, onda je to znak, da tamo nešto nije u redu... Svećenik dakako u društvima, koja nisu vjerska, ne mora da bude predsjednik ili upravitelj, obično to neće biti ni uputno, ali on je svakako naravni savjetnik i pomoćnik vjericima u svim stvarima, koje se tiču vjere i morala. To vrijedi osobito za prosvjetna društva mladenačka (dačka i omladinska). Tu se često raspravlja o stvarima, koje se izravno ili neizravno odnose na vjeru i moral. Velika je opasnost (iskustvo to potvrđuje), da se mladu predavaču kadšto potkrade koji sasvim kriv, nekatolički izraz ili nazor, pače i hereza, ko kad nije i ne može da bude upućen u bogosloviju. Pa da i nema te opasnosti, kako će se mladići snaći u teškim često pitanjima, o kojima vode diskusiju, kad se ni obrazovan inače katolički inteligent ne može da u njima snađe! A to nije ni čudo, jer ne možemo zahtijevati od jednog na pr. pravnika ili novinara, da je upućen u bogoslovlje i u kršćansku filozofiju. Na dlanu je dakle, od kolike je koristi katoličkom društvu nazočnost svećenika, koji je stručnim obrazovanjem osposobljen da rješava vjerska pitanja, a ta je korist

još veća po tom, što će svećenik uliti društvu onaj pravi crkveni duh, bez kojega pravog katoličkog društva i nema. Što se napose tiče omladinskih društava, njihov je golemi zamašaj za kršćansku obnovu hrvatskoga naroda bjelodan. Inteligencija se naša golemom većinom odmetnula od Krista i Crkve, radništvo je gotovo sve u bezvjerskom taboru; hoćemo li dopustiti, da se i seljaštvo otudi Crkvi? Osnivaju se hvala Bogu omladinska društva, ali sve je to malo. Iskustvo je pokazalo, da samo ona omladinska društva doista uspijevaju i donose trajne plodove, koja imaju u svojoj sredini svećenika. Dok ne budemo imali većeg broja svećenika, katolički se omladinski pokret ne će razviti onako, kako je dandanas potrebno. Zašto? Zato, jer ovo malo svećenika, koji su sposobni za rad u omladinskom pokretu, već su obično tako opterećeni nužnim poslom (pastvom ili školom), da se ni uz najbolju volju ne mogu intenzivno baviti omladinskim društvom, a da ovakovo društvo uspijeva, hoće se mnogo truda i mnogo vremena. Trebamo li dakle prije svega više svećeničkog podmlatka?

Što se ovdje reklo za omladinska društva, vrijedi jednako i za dačke organizacije, samo je odnošaj njihov prema svećeniku drukčiji negoli onaj omladinskih društava, gdje je najbolje, ako im je svećenik upravitelj. Tako je n. pr. u Njemačkoj, gdje je „Jünglingsvereinu“ upravitelj svećenik, postavljen od svoga biskupa. U nas daštvo hoće samostalnost, a kako su dačke organizacije pod kompetencijom „Dačke Lige“, od koje primaju direktivu i naloge, jasno je, da svećenik ne može biti pravi član ovake dačke organizacije, dakle ni upravitelj. Ali zato on može da bude kao savjetnik, prijatelj, koji će svojom spremom pomagati društvu, da mu se članovi obrazuju u pravom katoličkom duhu, a koristit će im i svojim iskustvom, pa poticanjem na rad, jer je poznata stvar, da se mladež brzo zagrije za lijepu ideju, ali lako klone, kad ju treba ostvariti. Za ovakov rad u dačkom društvu hoće se vremena . . . Refrain: dajte nam svećenika!

*

Još bi se koješta moglo iznijeti u potvrdu teze ovoga članka, no napomenut ćemo samo još jedno: svi znamo, da su se poslije preokreta na veliku sablazan i žalost katoličkog naroda otprilike tri desetka hrvatskih svećenika odmetnula; nekoliko ih je spoznalo, da su se prevarili, i oni su imali toliko moralne snage, da su učinili pokoru i raskajani se vratili u svoj sveti stalež. Većina ih nažalost ustraje u zasljepljenosti i grijehu. Time su, da ne spominjemo smrtnih slučajeva, nastale u hrvatskom već i onako strašno prorijeđenom svećenstvu velike praznine, kojih ne možemo ničim da popunimo, pače te praznine rastu, jer na pr. baš ona dijeceza, iz koje se najviše svećenika odmetnulo, imala je školske godine 1920 — 21 četiri(!) bogoslova u 1. tečaju, dok ih je negda znalo biti u istom tečaju do četrdeset*). Ove godine ima zagrebačka biskupija 21 svega bogoslova, dok bi ih ovolika dieceza (1 milijun i 400 tisuća duša) trebala i 200! Tu strahovitu prazninu treba da ispuniš ti, hrvatska omladino, a ti ćeš to i učiniti, ako još ima u tebi iskra ljubavi k Isusu, Bogu i Spasu našem, ako ti je imalo stalo do vječne i vremenite sreće našeg dragog a eto zapuštenog hrvatskog naroda.

*) I u drugim našim bogoslovnim sjemeništima (pače i u ljubljanskom!) opao je ili opada broj bogoslova. Vidi se, praktični materijalizam silno hara i u katoličkim redovima.

Ne učiniš li toga, onda je to znak, da je i tebe osvojio dah materijalizma i egoizma . . .

Ovi redci nisu upravljani samo omladini nego i roditeljima. Negda su katolički roditelji držali za najveću čast i sreću svoje familije, kad bi im se sin odazvao glasu Božjemu i odabrao svećenički stalež. To je pravo kršćansko shvaćanje, a takovo je imao onaj hrvatski otac, koji je svom sinu kazao: „Volim te vidjeti svećenikom nego generalom“. Roditelji dakako ne smiju siliti svoje djece da prigrlu duhovni stalež, ali oni mogu ipak mnogo uraditi, da na pr. u njima bude želju za tim svetim i nada sve potrebitim staležem, oni mogu odgajati dijete u tom smjeru, mogu se moliti Bogu, da im sina uzme u službu svojega svetog oltara. Svakako im je dužnost da ne stavljaju zapreka, kad im dijete osjeća poziv za svećenika. Veoma mnogo, obično najviše mogu da učine u tom pogledu majke. Stoga: katoličke majke, ako ljubite Spasitelja i svetu Crkvu njegovu, dajte nam svećenika! Ako ljubite svoju djecu, dajte ih Bogu: uz Njega bit će im najbolje.

Jedna riječ onima, koji ili nisu u ženidbenom staležu ili im Bog nije dao muškoga poroda. I oni mogu mnogo učiniti za svećenički podmladak. Evo kako! Oni mogu podupirati mjesečnom ili godišnjom potporom onake dake, koji imaju živu želju da se posvete Bogu u službi oltara, ali te želje ne mogu da ostvare ili tek vrlo teško — zbog siromaštva. Ima često ovakih valjanih mladića ili dječaka, koji zimi i ljeti nose isto odijelo, ili nemaju čim da si nabave školske knjige ili čak ni pisaći materijal. Nimalo ne sumnjamo, da u nas ima plemenitih ljudi, koji će htjeti da materijalnom potporom pomognu vrijednim dacima, da se dadu u službu Boga i Spasitelja našega Isusa Krista i svete Crkve njegove. Uredništvo je „Života“ drage volje spremno da u toj stvari posreduje i dade podatke, što bi se moglo učiniti makar i čednim sredstvima za ovu stvar Bogu najmiliju, a narodu najnužniju.

Dante Alighieri.

(1321 — 1921).

3. Katolik.

Poput sredovječnih katedrala, što svojim šiljatim tornjićima strše gore u zrak i svojom skladnošću svjedoče o snazi vjerske ideje i o živoj vjeri naših preda, a ujedno su izraz čežnja naših duša za uzvišenim sferama vječne ljepote, Božanstvena je komedija vječni spomenik, što ga je pjesnički veleum Danteov sazdao svom vremenu, nada sve svetoj katoličkoj Crkvi.

Božanstvena je komedija djelo kat' eksochen katoličko. Katolička dogma, to je žarište, što baca svoje sjajne vatre preko triju prekogrobnih carstva — pakla, čistilišta i neba. Roden u cvatu skolastike, koja je najljepše plodove, što joj ih je